

KOPASZOK

Szerintem a zsidók vitték ide az országot, ahol most van – szögezi le Janó. – Így mondták nekem. Lakik itt a házban egy idős néni, és vele akárhányszor találkozom a liftben, elmondja, hogy ezek a bűdös zsidók ide vitték az országot.

★

A hajad legyen rövid, hogy az ellenfeled ne tudjon belékapaszkodni. Viselj kényelmes és könnyű pilóta-, azaz bomberdzsekit, ami verekedés közben nem akadályoz a mozgásban. A lábadra acélbetétes Martens-bakancsot húzz, hogy igazán fájjon a rúgásod.

Íme, így öltözik egy skinhead. Angliában, Svédországban vagy Németországban éppúgy, mint például Magyarországon. A horogkereszt mellett a magyar kopaszok jelképei a jól ismert hungarista szimbólumok, valamint az amerikai polgárháború déli hadseregének a zászlaja, amely számukra a „fehér hatalom” lobogója.

A hatvanas évek legvégén, Londonból, mégpedig a Lonsdale nevű munkásnegyedből indult szélsőjobboldali skinhead-mozgalom mintegy másfél évtizedes késéssel jelentkezett Magyarországon. Az elmúlt rendszerben a közvélemény nem nagyon értesülhetett a kopaszok létezéséről, a hatalom a szokásos gyakorlatot követve, a nyilvánosság kizárásával igyekezett elfojtani a rasszista, fasisztoid ideológiát képviselő tizenévesek mozgalmát.

Igaz, nem volt különösebben nehéz dolga a pártállami rendőrségnek. Talán, ha egy-kétszáz bőrfejű lézengett az országban.

Az első, komoly vihart kavaráó skinhead-botrány 1988. április 22-én robbant ki, mikor is az Oi-Kor nevű bőrfejű zenekar vezetője egy koncerten fejbe rúgta a *Népszava* fotóriporterét. Néhány nappal később a kőbánya-kispesti metróvégállomáson tömegverekedés tört ki kopaszok és kubai vendégmunkások között, a támadók a skinheadek voltak. A véres incidens során nyolc kubai megsérült. Többségükben nők.

A rendszerváltás után a bőrfejűek és a fizikai atrocitások száma fokozatosan vagy inkább ug-rásszerűn nőtt. A magyar skinhead-történelem legvéresebb, halálos áldozatokat is követelő éve a tavalyi volt.

A helyszín ismét Kőbánya-Kispest: egy nigériai férfi dulakodás közben, késsel halálosan megsebesít egy tizenhat éves magyar fiút, aki – mint barátai vallomásából kiderült – elvileg nem tartozott ugyan a skinheadekhez, de rövidre nyírt haját, bakancsot és bomberdzsekit viselt. Salgótarján: két tizenéves bőrfejű agyonvert egy cigány férfit. Az elkövetők egyike a fogdában felakasztotta magát a cipőfűzőjére, búcsúlevelében azt írta, nem lett volna képes azzal a tudattal élni, hogy embert ölt.

A bőrfejűek 1992. október 23-án a nagypolitikát is közvetlenül befolyásoló tényezővé váltak. A Kossuth téren füttykoncerttel fogadták Göncz Árpádot, arra kényszerítve a köztársasági elnököt, hogy ünnepi beszéde elmondása nélkül hagyja el a pódiumot.

A közelmúltban feltűnően javult a kopaszok szervezettsége, nem utolsósorban annak a következményeként, hogy a hivatalos politikában

is találtak támogatókat. Egerben ifjú kisgazdákká vedlettek a bőrfejük. Jászberényben az ország minden pontjáról látogatott klubot tartanak fent. A fővárosban az 56-os Antibolsevista Szövetség vezetője, Porubszky István (Potyka bácsi) igyekszik megszervezni őket, és hasonlóval próbálkozik néhány országgyűlési képviselő is, közülük a legfeltűnőbbben Király B. Izabella. Csurka István tézisei a bőrfejük azon hitét erősítették, hogy a hatalom berkeiben is számíthatnak harcostársakra.

A Politikai Foglyok Országos Szövetsége, illetve más szélsőséges politikai csoportok és szervezetek is nyíltan szimpatizálnak a „nemzetmentő” ifjakkal, s ne feledkezzünk el a Jurta Színház igazgatójáról, a jelenleg előzetes letartóztatásban lévő Romhányi Lászlóról, aki annak idején ott-hont adott színházában a bőrfejúeknek.

Nyugati kapcsolatokról tett bizonyóságot a győri Györkös-féle fasiszta csoport leleplezése, valamint azok a külföldön készült náci kiadványok, propagandaanyagok, amelyekből a magyar rendőrség már tekintélyes mennyiséget foglalt le a különféle házkutatások során.

Országos szervezetet azonban eddig nem sikerült létrehozniuk a kopaszoknak. S hogy miért nem?

– Szerintem ezek a pártok magukhoz akarják kaparintani a mozgalmat, és velünk elvégeztetni a piszkos munkát – mondja a hírhedt bőrfejú találkozóhely, a XIII. kerületi Viking Klub egyik vendége.

A skinheadek rendkívül bizalmatlanok a „felnőtt” politikusokkal szemben, főként azóta, amióta Romhányi László nyilvánosan letagadta, hogy a kopaszok egy ideig a Jurta Színházban tartották a gyűléseiket.

Janó már nem skinhead. Nem is oly rég még az volt, de újabban nyilasnak vallja magát. Azt fejtegeti, hogy az ember akkor is lehet fasiszta, ha nem borotválja kopaszra a fejét, és nem hord Martens-bakancsot, a skinheadeknek nincs joguk kisajátítani ezt az eszmét. Janó joggingot visel, a szeme alatt kékes-lilás monokli, amúgy pedig nincs még húszéves.

Az újpesti lakótelep egyik pincéjében üldögélünk. A vasajtón krétával rajzolt Nagy-Magyarország térkép, alatta hatalmas nyilaskereszt. Janó

BOZZI VERA FOTÓI

készségesen ajánlkozik, hogy a fotó kedvéért szívesen átrajzolja horogkeresztre, ha nekünk az jobban tetszik, másodpercek alatt elkészül vele. Megköszönjük a lehetőséget, de maradjon csak úgy, ahogy van.

Beszélgünk. Szolid, kellemes témákról. rasszizmusról, verekedésekről, no meg persze a zsidókról. Janó barátja, Richárd személyes élményeiről mesél.

– Sok zsidót ismertem, általános iskolában a fél osztály zsidó volt. Saját káromon tapasztalom, hogy pénzhétségből rajtam élőködnek. Az egyik zsidó osztálytársamnak a szüleit is láttam, beszélő viszonyban voltam velük. Az anyának látszott az arcán, hogy van ugyan egy nőgyógyász diplomája, de mégsem ért hozzá semmit.

– Honnan tudtad, hogy a fél osztály zsidó?

– A legtöbbször látszott, sokan meg dicsekedtek vele.

Persze, egy zsidó le se tagadhatná a származását. Richárdék pontos leírását adják annak, milyen külső jegyekről lehet felismerni őket: a legjellemzőbb a gülüszem, a göndörös haj és a nagy fül, a nagy orr meg a lenőtt fülcimpa.

László, aki a társaság leginkább mértékletes tagja, elég nagy hülyeségnek tartja ezt az egészet. Meséli, hogy az egyik skinhead barátnőjének az anyja zsidó, az apja viszont valamilyen náci katona volt annak idején, a háború után el is égette az iratait.

– Megkérdeztem a lánytól – folytatja némi felháborodással László –, hogy miért nyíratta le a haját, miért jár bomberdzsekiben és bakancsban. Az válaszolta, hogy tetszik neki.

– Hallott vajon a koncentrációs táborokról?

– Hallott. Buta. El szokta mondani, hogyan veszekszenek otthon a szülei. Te mocskos zsidó! Te mocskos náci... Ez megy.

★

Persze, nem ez az egyetlen család, ahol „ez megy”. Egy édesanya, aki zsidó származását titokban tartotta, most elkeseredve és tehetetlenül figyel, amint középiskolás gyermekén mindinkább eluralkodik a fagyűlölet.

– Hogyan vált bőrfejűvé a gyermeke?

– Pontosan nem is tudom. Olyan általános iskolában tanult, ahova sok cigány járt. Csoportokba verődve kötözködtek és verekedtek, elszedték a társaik pénzét. Még a tanárok is féltek tőlük. A gyerekekben ezek a dolgok érthető ellen-szenvet ébresztettek. Tavalyelőtt kezdte mondogatni, hogy skinhead barátai vannak. Fogalmam sincs, hol ismerkedett össze velük, talán a Deák téri aluljáróban, talán a Vörösmarty téren vagy a Városligetben, a Műjégpályán. Igazából azt se tudom, hova jár. Kijelentette, hogy őt senki sem ellenőrizheti, becsapja maga mögött az ajtót, és eltűnik.

– Igen. De ha fehér ember köt belém, és látom, hogy ütés van, akkor is visszaütök, nehogy az legyen, hogy elfutok.

– Hogyan végződnek ezek a balhék? Te győzöl?

– Volt ilyen is, olyan is.

– Előfordult, hogy véresre vertek?

– Igen.

Szelíden válaszolgat, indulatok nélkül. Félig mosolyogva, tényszerűen.

– A szüleid nem kérdezősködtek, amikor csurom véresen hazaállítottál?

– Általában lehajtott fejjel mentem be a szobába, nem nagyon vettek észre semmit.

– Másnap nyilván kiderült, hogy valami történt?

– Mindig kimagyaráztam. Nem meséltem el, hogy verekedés volt. Elestem vagy felkenődtem egy oszlopra. Ilyesmi.

★

A kötözködések és a verekedések, valamint az elfogyasztott alkoholmennyiség között általában párhuzam fedezhető fel. A bőrfejűek Budapest számos „középáros” kocsmájába bevették magukat, néhány hely pedig kifejezetten a kopaszok vendégkörére épít. Mint például az Öcsi Borozó...

Külsőre semmi különös. Népi movitumokat imitáló giccsparádé a pincelejáró falán, sokadostályú krimó, néhány percre a Deák tértől.

A szombat esti közönségnek csak a kisebbik része viseli a bőrfejűek hagyományos szerelését, a többiek szimpatizánsok vagy olyanok, akiket a nemzet jövőjénél jobban foglalkoztat, mennyire sikerül jól eltölteniük a hétvégi éjszakát. A füstöt, talán mondani se kell, vágni lehet, bömböl a zene. A két, nem túlságosan nagy helyiségből álló pince falai rázkódnak a hangerőtől.

Szóval, a szokásos.

Hörömpöli Attilával másnapra beszélünk meg találkozót az Öcsibe, de már nyugodtabb körülmények között. Vasárnap kora délután alig néhányan ücsörgünk a borozóban.

A fiatalember fején a walkman fülhallgatója. Kedvence John Lennon. Hörömpöli a csaknem félszáz fiatal ellen folyó, eddigi legnagyobb skinhead-per egyik vádlottja. Szégyenlős kicsit, kéri, menjünk ki az Öcsi elé, szívesebben nyilatkozik úgy, hogy nincs ott ismerős. Az nem számít, ha leírom, csak hallani ne hallják...

– Miért kerültél a bíróság elé?

– Az egyik haveromnak születésnapja volt. Találkoztunk este hatkor a Határ úton, mondta, hogy menjünk a lakótelepükre ünnepelni. Már a buszon is ittunk, megérkeztünk, ott is ittunk, aztán elég becsápolt állapotban érkeztünk vissza a Határ útra. Elmentünk metróval Kőbánya-Kis-

pestre, onnan meg 85-ös busszal tovább. Na, a buszon volt egy arab férfi, az meg lett verve. Állítólag elég súlyos sérüléseket szenvedett. Előtte pedig, még a Határ útnál felrúgtam egy cigány árus újságos állványát, a cigányt lefújtam szprével.

Hadarva beszél, sokszor alig értem, mit mond. Hideg van, de ő csak egy szál pólót visel. Így edzi magát.

– Most lesz a másodfokú tárgyalás – mondja.

– Úgy néz ki, hogy az ügyész fellebbezni fog súlyosbításért, az ügyvédek enyhítésért. Szerintem fel fog menni az ügy a Legfelsőbb Bíróságra, és ott hozzák meg a végső döntést. Ez év novemberében már biztosan el fogom kezdeni letölteni a büntetést. Azt, hogy mennyi idő lesz, nem tudom. Remélem minél kevesebb.

– Utálod a cigányokat meg az arabokat?

– Nem rajongok értük, megmondom őszintén.

– Mit gondolsz a cigányokról?

– Felakasztanám őket.

– Egytől egyig?

– Ühüm.

– El tudod képzelni magad, amint állsz az egymás mellett sorakozó bitófák előtt, és akasztod fel a cigányokat?

– El.

– Semmilyen lelkiismeret-furdalásod nem lenne?

– Amilyen veréseket és megaláztatásokat én a cigányoktól kaptam, akkor is, amikor még nem voltam skinhead... Ennyit megérdemelnek ők is.

– Ha valaki rád néz, nem mondja meg egyből, hogy skinhead vagy...

– Angyalföldön lakom huszonkét éve, amióta élek, és nagyon sok problémám volt a cigányokkal. Az utóbbi időben nagyon rossz szemmel néztek rám, meg nem is egyszer megkergettek, volt, hogy húszan vertek meg satöbbi. Ez a tárgyalás is beütött nekem, gondoltam magamban, ha tovább folytatom mint skinhead, még súlyosabb büntetés vár majd rám. De szerintem annak a negyvennyolc embernek, aki a vádlottak padján ül velem együtt, az ötven százalékán már lehet látni, hogy hosszabb haját visel, más ruhában jár. A skinhead-elvük biztos, hogy megvan, de nem balhéznak, tehát nem csinálják azt, hogy a hasukra ütnek, és azt mondják, hogy na akkor menjünk el cigányt verni, vagy arabot verni.

Arra kérem, meséljen a skinheadek közötti különbségekről és irányzatokról. Felbuzdul. Szemmel láthatóan büszke a tudására, hazai terepen mozog.

– Na most – kezdi a magyarázatot –, van az úgynevezett divat-skinhead, aki ugyanúgy felveszi a Martens-bakancsot, a bombert, és ő is skinhead-elveket vall, de ha arról van szó, hogy verekedni kell – mert kötelező, amikor megtá-

– Mesélni se szokott semmit?

– Szidja a cigányokat és az arabokat, a színes bőrűeknek amúgy sincs keresnivalójuk itt, takarodjanak haza. Utazni se hajlandó, minek is menne külföldre, mondja, hiszen ő magyar. A múltkor azzal állított be, hogy az egyik osztálytársa áttelepül Izraelbe, jobb is, oda való, a többi zsidó közé, mert ilyen hülye meg olyan hülye.

– Nem keveredett még valamilyen balhéba?

– Verekedésben nem vett részt. Ez egészen biztos.

– Érdekes. Miért bizonyos ebben?

– Hát, a nagyobbak nem veszik komolyan, és nincsenek kapcsolatai az iskolán vagy a lakóhelyen kívül.

– Önmagában ez aligha biztosíték. És az sem kizárt, hogy egy zsidó embert fog megtámadni fajvédő társaival. Akkor ön mit tesz?

– Elképzelni se tudom...

– Mi történne, ha rádöbbenne, hogy az általa is fennen hangoztatott eszmék alapján neki sem lehet maradása ebben az országban? Ha megtudná, hogy zsidó származású?

– Szerintem öngyilkos lenne. Egyszer megkérdeztem tőle, mi lett volna, ha ő is cigánynak születik. Azt válaszolta, hogy vele ilyen nem fordulhat elő. Igyekeztem a lelkére beszélni, ellenpéldákat soroltam, hogy milyen sok a tisztességes, becsületes cigány, aki felháborodik, ha a bűnözőkkel egy kalap alá veszik. De hiába volt minden... Szerinte amíg egyetlen fehér ember is munkanélküli, addig a cigányok maradjanak csak a jelenlegi szintjükön. Így érzi igazságosnak. Pedig óvodás korában cigány gyerekekkel barátkozott, később meg a Boney M. együttes volt a kedvence, ami kizárólag színes bőrűekből áll. Mindenáron be akarta göndöríteni a haját, és feketére festeni a bőrét. Most, ha emlékeztetem erre, nagyon mérges lesz. Tiltakozik, hogy akkor kicsi volt, hülyeségeket csinált.

– A zsidó származás tudtommal nem bűn. Miért nem beszélt erről soha?

– Nem emlékszem rá, hogy én mikor tudtam meg, de csak hátrányom származott belőle, előnyöm soha. Úgy gondoltam, teljesen fölösleges 8-10 éves korában közölni a gyerekekkel, hogy zsidó, fel se fogná, mit jelent ez.

– Most meg már késő?

– Nap mint nap foglalkoztat a kérdés. Valamikor mindenképpen el fogom mondani neki. Nem tudom, mikor.

Az apró termetű, törékeny asszony nehezen gyűri a szavakat. Majdnem sír.

– A bőrfejük bakancsot és bombert viselnek. Ki öltöztette fel a gyereket?

– Én. Kikényszerítette. Volt egy lyukas tornacipője, közölte, hogy egész télen abban fog jár-

ni, ha nem veszem meg ezeket a vackokat. Mit tehettem volna? Ki az úristen neveli fel a kölykömet, ha nem én?

– És az apja?

– Elváltunk. A volt férjem összejöveteleket tart az antiszemita barátainak, gyűlöli a zsidókat, és állandóan azt hajtogatja, hogy ki kellene irtani mindegyiket.

– De hát nem csupán az egykori felesége, a gyereke is zsidó!

– Ez a legkevésbé se zavarja. Csurkának gyűjti a pénzt a Magyar Út Alapítványba, meg akarja menteni a nemzetet. A zsidóktól. Még tőlem is kért száz forintot. Mondtam persze, hogy ennek a véres szájú diktátornak nem adok.

– Hajdanán mégis férjhez ment hozzá.

– Mert nem tudtam, hogy antiszemita. Csak jóval később derült ki.

– Viszont legalább azt megfejtettük, ki volt a gyerek ideológiai mestere.

– Nem egészen. Ugyanis utálja az apját, szóba se állnak egymással...

Különös, igaz, nem éppen váratlan fordulata a sorsnak, hogy beszélgetésünk után néhány nappal az édesanyja feldúltan telefonált: gyermekét a felismerhetetlenségig összeverték egy koncert után, kórházban fekszik.

★

Csodálkozásra máskülönben nincs különösebb ok. Sokáig kellene keresgélni azt a bőrfejűt, aki még nem verekedett. Amolyan kötelező elvárás ez, fiúk és lányok számára egyaránt. Több eset, például a Döbrentei téri véres incidens is bizonyította, hogy a skinheadek nem igazán válogatósak. Ha nincs a környéken cigány vagy színes bőrű, megfelel az, aki éppen arra jár.

A verekedés sokszor egy kérdéssel kezdődik: Miért nézel így? Mit feszítesz? Miért itt állsz? Menj odébb! Az íratlan szabályok szerint az első fizikai mozzanat a „lefejelés”, aztán jön, ami belefér.

A szülők nem ritkán semmiről se tudnak.

– Mostanában a lányok is egyre agresszívabban – közli Dóra, aki társaihoz hasonlóan nem vállalja a teljes nevét. A középiskolában, ahol tanul, a tanárok újabban nagyon „rászálltak” a kopaszokra. Jobb vigyázni.

– Te is verekedtél már?

– Igen.

– Hogyan történt?

– Belémkötöttek. Én sohase kezdeményeztem.

– Ilyenkor ökölrel ütsz?

– Igen. Meg rúg az ember.

– Cigányokkal, arabokkal verekedtél?

madják az embert, akkor ő inkább elfut, és nem meri felemelni a kezét. Aztán meg van a náci skinhead, meg van a magyar skinhead. A magyar skinhead a magyarokat dicsőíti állandóan, nekik a magyar szöveg fontos a zenében, vannak olyanok, akik a náciakat dicsőítik, állandóan feltett kézzel járkálnak.

– Az arány mekkora a náci és a magyar bőrféjűek között?

– Konkrét választ nem tudok adni, de akiket én ismerek, szívük szerint inkább a magyarok felé húznak. Én is. Megmondom őszintén, az Adolf Hitler politikájával annyiban értek egyet, hogy a cigányokat meg a zsidókat irtotta.

– Amikor megismerkedtünk, azt állítottad, hogy zsidó származású vagy. Marhaskodtál?

– Nem. Valóban az vagyok. És ezt két hónapja tudtam meg.

– Hogyan?

– Otthon voltam, ment egy műsor a tévében, azt hiszem, a *Cigánymagazin*, és egy cigány beszélt. Én meg elkezdtem cigányozni, cigány, cigány, cigány, és erre anyám azt mondta, hogy te se vagy ám külön ember. Kérdeztem, miért, mert skinhead voltam? Azt mondta, nem. Azért, mert zsidó vagy. Hülyéskedsz, mondtam neki. Azt mondta, nem hülyéskedek.

– Milyen érzés volt?

– Kicsit meglepődtem, és furcsának tartottam, mert az az igazság, hogy a legtöbb skinhead utálja a zsidókat.

– Te is utáltad korábban?

– Igen. Most, hogy megtudtam... Az igazság az, hogy nem minden zsidót utáltam, mert ha megnézzük azt, hogy Magyarországon a legtöbb zenész vagy legtöbb színész zsidó... A zsidó között is van jó ember szerintem.

– Változott a véleményed a zsidókkal kapcsolatban, amióta tudod, hogy a te származásod is az?

– Végül is nem sokban.

– Csak mert az imént az mondtad, tetszett Adolf Hitlernek az az elképzelése, hogy a zsidókat ki akarta irtani.

– Igen, de olvastam könyveket, satöbbi, ahol leírták a történészek, hogy Adolf Hitler a cigányt meg a zsidót nem azért irtotta, mert neki ez volt a legfontosabb elve, hanem azért, mert deportálni akarta őket más országokba.

Belezavarodik az okfejtésbe, először érezhető rajta a bizonytalanság.

– Nem értem. Hitler tévedésből gázosította el százezerszámra a zsidókat?

– Nem tévedésből, mert azért azt is olvastam, való igaz, hogy több százezer cigányt meg zsidót tett el láb alól, meg gázkamra meg satöbbi, és élve eltemettetett embereket, de hát...

– Gondoltál rá, hogy amennyiben Adolf Hitler még egy-két évig működik, akkor nagy valószínűséggel te meg sem születesz?

– Igen, és abban nem is értek vele egyet, hogy az egész világot a magáévá akarta tenni. Szóval, ebből a szempontból nagyon nagy köszönetet mondhatunk a Szovjetuniónak, hogy felszabadítottak minket, és a németeket kiirtották, meg hát vele együtt Hitlert is.

– A barátaid tudják, hogy zsidó vagy?

– Részben.

– Mit szóltak?

– Na most, a negyvennyolc közül, akik a perben szerepelnek – magamat kivéve – senki nem tudja. Nem volt rá lehetőségem nekik megmondani, ritkán találkozunk. Akikkel ide, az Ócsibe lejárok, azok már nagyrészt tudják. Ők azt mondták nekem, hogy mivel nagyon régóta ismernek, és jó barátok vagyunk...

– Hajlandók megbocsátani?

– Azt mondták, hogy te akármennyire zsidó vagy is, azért még haver vagy, és nem fogunk téged üldözni.

ÚJ ÉLETT

A magyarországi hitközségek lapja
